

”Att jobba med integrering från ett hörn”

Utvärdering av RuTa Fem, fas III:
Från samsyn till samordnade handlingar

Maria Vallström

Arbetsrapport från FoU-Söderhamn

”Att jobba med integrering från ett hörn”

Utvärdering av RuTa Fem, fas III:
Från samsyn till samordnade handlingar

Maria Vallström

Inledning

Det regionala jämställdhetsprojektet RuTa Fem, fas III, har haft som ambition att göra en av de svåraste och viktigaste uppgifterna i jämställdhetsarbetet: att bryta sej in i maktstrukturer, i det här fallet regionala beslutsfattande organisationer, företag och andra regionala aktörer. Att göra det som utomstående aktör är än svårare, eller har andra implikationer än att försöka förändra en organisation inifrån. Det är viktigt att ha dessa förutsättningar i bakhuvudet när man ser till vad projektet uppnått.

Projektet

Det projekt som här kommer att analyseras är ägt av SAGA RRC, Gävleborgs län och är finansierat av Strukturfonden (ERUF) och Nuteks, numera Tillväxtverkets, särskilda RC pengar, och är alltså förlagt till ett regionalt resurscentrum (RRC).¹ Just detta resurscentrum är organiserat som en ekonomisk förening. Projektet utgör en tredje påbyggnadsfas i ett mångårigt arbete med ursprung i Equal. Den här fasen var avsedd att drivas hela 2008 och fram till juni 2009, men på grund av problem med rekrytering kom man igång på allvar först i maj 2008.

Organisationen i projektet är som följer;

- Partnerskap med regionala aktörer (regionförbund, högskola, länsstyrelse mfl), projektledare, projektägare och koordinatörer.
- Styrgrupp (repr fr partnerskapet samt koordinatörer och projektägare)
- Projektledare, 5 st., på lokal nivå ute i kommunerna, oftast kopplade till olika LRC (Lokala resurscentra) samt en projektassistent knuten till en av projektledarna.
- Projektkoordinatorer, 2 st, med hemvist hos projektägarna (RRC), varav en har haft huvudsakligt ansvar för Hälsingland, en för Gästrikland, men som haft ett nära samarbete. I partnerskapet har män deltagit på några möten, annars är den kvinnliga dominansen total.

Utvärdering

Jag har här fokuserat på huvudprojektet och inte gått in så mycket på delaktiviteterna Jämställd besöksnäring och Vidgade marknader, vilka för övrigt är de enda delar som riktar sig mot företagare. Eftersom utvärderingen kom in under ett sent skede i projektet (när två tredjedelar av tiden gått) gick det inte att genomföra en regelrätt följeforskning.² Det fokus som beslutades i samråd med koordinatörerna var att särskilt studera processer (via deltagande och protokoll) och konkreta resultat eller handlingar. Jag gjorde två riktade insatser eller interventioner där styrgruppen och projektledargruppen konfronterades med delar ur sina egna protokoll. Till exempel pekade jag på bristen på initialt arbete; att man borde ha avkrävt partnerskapet svar på frågor som; vad kan min organisation göra i partnerskapet?³ Vad krävs för att få stanna i partnerskapet? Vilka konsekvenser får det om man prioriterar bort huvuddelen av mötena? På interventionen med projektledarna visade jag punkter i processen där avgörande beslut fattats eller kunde ha fattats. Jag jämförde också deras båda huvuduppgifter, den ena med tydliga instruktioner (Jämställd besöksnäring), den andra med otydliga (genus SWOT) och pekade på hur utfallet skilde sej. Genom att på detta sätt uppmanna till reflektion över tagna och uteblivna beslut tycker jag att en bra dialog kom

¹ Se t ex Forsberg, Gunnel, 2004: *Resurscentra för kvinnor – en kraft för hållbar utveckling?* Nutek (nuvarande Tillväxtverket).

² Förord s. 12. i *Lärande utvärdering- följeforskning*

³ Se Andersson, mfl om vikten av att varje organisation i partnerskapet gör en avsiktsförklaring, s. 62.

igång. Avslutningsvis genomförde jag också ett försök till projektlogik för det nya partnerskapet, se bilaga 1.

Jag har gjort intervjuer med sammanlagt elva personer, på mellan 1-2,5 timmar. Samtliga projektledare har intervjuats, koordinatörerna, samt ett urval av centrala aktörer i styrgrupp och partnerskap, där jag har strävat efter att få med representanter för olika organisationer. Det är 10 kvinnor och en man som intervjuats, vilket i stort avspeglar könsfördelningen i projektet.

Tidigt stod det klart att någon utvärdering avseende måluppfyllelse inte var aktuell. Det övergripande målet i ansökan var inte mätbart på det sättet, utan handlade i första hand om en attityd- och strukturförändring. Det mer konkreta målet var att få kvinnor delaktiga i regionalt tillväxtarbete, men även det är alltför brett formulerat.⁴ Samtidigt, bör tilläggas, är det för smalt ur ett annat perspektiv, eftersom fokus hamnar på kvinnor, inte på genusrelationer i vidare bemärkelse.

Det var alltså fråga om ett i första hand kvalitativt jämställdhetsarbete⁵ där attitydförändring och implementering stod i fokus. Den ena delen av mitt fokus, de konkreta resultaten eller handlingarna, visade sej först mot slutet, vilket ju inte är helt ovanligt i projektsammanhang. Det gjorde att jag under större delen kom att ägna mej åt att studera *genomförandet och processerna*, för att sedan återkoppla min analys av det, med syfte att åstadkomma ett gemensamt lärande.⁶ Bäst kanske utvärderingen kan beskrivas som en ”halvtids-lärande utvärdering” om sådana bastarder finns, med dialog och reflektion som främsta redskap. Kanske ligger den närmast den idealtyp som Ove Karlsson Vestman kallar ”praktik-och erfarenhetsbaserad”:

Det handlar om att stärka människors förmåga, vilja och intresse att se på vad de har lärt, vad de säger och inte säger om sina erfarenheter. Utvärderaren ställer frågor som kan hjälpa människor att på det sättet utveckla sin förmåga att utvärdera sin egen praktik.

Samtidigt ges möjligheter att göra bedömningar tillsammans med utvärderaren. Strävan är att stärka förändringsprocessen snarare än att kontrollera den.⁷

Förutsättningar och genomförande

En av de jag intervjuade jämförde förläggandet av Tillväxtverkets medel för jämställdhet till en ideell organisation med att lägga ansvaret för miljöfrågor på Naturskyddsföreningen. Samtidigt som jämställdhetspolitiken alltmer inriktat sej på jämställdhetsintegrering förlägger staten resurser på organisationer som är uppbyggda för att stärka kvinnors roll, vilket är en motsättning som påverkar ramarna för vad enskilda projekt kan åstadkomma. Genom att från Nuteks sida förlägga riktade medel till utvecklande av jämställdhet hos organisationer som är fristående från målgruppen har man visserligen fått en aktiv projektägare men också försäkrat sig om att ingen djupgående och därmed hotfull förändring kommer att ske. Det är lätt att föreställa sig om vi återtar liknelsen med Naturskyddsföreningen; kan de knacka på hos Företaget Miljöbov AB och begära att få delta på styrelsemötet? Denna klassiska sidoordning blir tydligast när det gäller partnerskapet.

⁴ Månsson, Jonas 2009: Att välja utvärderingstyp beror på vilken fråga som ställs. I *Lärande utvärdering-följeforskning*, s. 3-4. OBS hänvisningarna till lärande utvärdering är gjorda i ett preliminärt manus, därför stämmer inte sidorna!

⁵ Fogelberg Eriksson, Anna, 2009: Genusperspektiv och lärande utvärdering, i *Lärande utvärdering-följeforskning*, s. 3.

⁶ Lindh, Åsa/Hallerby, Karin, 2009: Efterord. i *Lärande utvärdering-följeforskning*. s. 2

⁷ Karlsson-Vestman s. 9-10, se även definition av förklarande processutvärdering i Vedung s. 166.

Partnerskapet

Eftersom föreliggande projekt har sin upprinnelse i Equal har partnerskap varit en viktig del av organisationen. Tidigare har parterna gått in med finansiering i tid, men i denna fas har det varit en högre grad av frivillighet i deltagandet. Deltagandet har varit lågt och avtagande, men en kärntrupp bestående av representanter från främst länsstyrelsen och Högskolan i Gävle, samt förstås projektägarna, har varit uthålliga. Region Gävleborgs medverkan stärktes i slutet av projekttiden. Insatserna har varit personberoende i hög grad, utom i några fall. En av parterna förklarar sitt personligt låga deltagande med geografiska avstånd och tidsbrist, men har löst det med att alltid skicka någon från organisationen. Hon anser generellt att om deltagandet är lågt bör arrangörerna överväga att ändra agendan. (IP 4)

Det man hoppades uppnå med *partnerskapet* i fas III var att implementera ett genusperspektiv i respektive organisation genom gemensamma handlingar:

IP: En viktig aspekt i det här är att man som person bär frågan, det är inte organisationen som bär frågan. Syftet med projektet var att organisationen skulle bära frågan men så länge man tar ut särskilda intresserade personer att delta i ett projekt och dom inte integrerar det tillbaka sen så sker det ju ingen förändring i organisationen. Och det var den ambitionen som vi hade med fas tre att bolla tillbaka frågan in i moderorganisationen /.../

I fas ett och två var det ju liksom att skapa en samsyn och förståelse för behovet med frågan, i fas tre så skulle det vara samordnade handlingar tillbaka så att resurscentra skulle komma in i mottagarpartnerns organisationer och uppdrag. Men så länge inte dom organisationerna har tydliga uppdrag med resurscentra så tar dom ju inte till sig det (IP 3)

Det var alltså fråga om en jämställdhetsintegrerande ambition. Samtidigt kvarstod målet med regionala resurscentra som handlade om att stärka specifikt *kvinnors* position i regionala beslutande organ, vilket ju inte är förenligt med en regelrätt jämställdhetsintegrering. Flera andra statliga instanser drev den mer renodlat jämställdhetsintegrerande linjen.

Tanken var att man genom de tidigare faserna skulle ha uppnått en samsyn kring jämställdhetsfrågor så att man nu på allvar skulle kunna bryta strukturer i respektive organisation och därmed ”bryta sej in” i det regionala utvecklingsarbetet. Syftet med partnerskapet var alltså ett anpassningsinriktat lärande eller agerande: att få in jämställdhetstänkandet i den egna vardagliga verksamheten, men det skulle visa sig att man fortfarande stod kvar vid behovet av ”bryta sig in” i de beslutsfattande organisationerna och strukturerna, alltså ett utvecklingsinriktat lärande.⁸

Genom att agera som om man stod inför ett anpassningsinriktat lärande, utan att ha genomgått den nödvändiga fasen av utvecklingsinriktat lärande fullt ut, kan man se det som att det uppstod ett slags vacuum i partnerskapet.

Partnerskapet i projektet har i praktiken närmast fungerat som ett nätverk, byggt mer på frivillighet än delat ansvar.⁹ I tidigare faser har deltagande organisationer deltagit med reella resurser (Equal-perioden) men nu har man inte den formen av medfinansiering. Det gör att motiven för att delta riskerar att reduceras till ”gisslanmetoden”, en del av organisationerna har varit väldigt passiva, vilket kan tolkas som att de sitter med i partnerskapet för att de då tycker sig arbeta med jämställdhet. Intresset från en stor del av parterna har upplevts vara lägre i den här sista fasen, en person uppger att partnerskapet varit ”sovande” i tre faser men att man nu vaknat till i och med övertagandet (IP 3, IP 8). Men en annan intervjuperson säger att man nu kommit förbi stadiet av att delta för att ”döva samvetet” och att alla i partnerskapet nu förstår varför man måste arbeta med frågan (IP 2).

⁸ Ellström, Per-Erik, 2009: Användning och nytta: ett lärandeperspektiv på utvärdering, i *Lärande utvärdering-följeforskning*, s. 9-10.

⁹ Ibid. s. 16.

Även i respektive organisation sker alltså en sidoordning i det att enskilda personer skickas på partnerskapsmöten utan att det behöver få så mycket till konsekvenser i den egna organisationen. Flera av de deltagande parterna (AF och ALMI t ex) har deltagit på försvinnande få möten. Ett problem har också varit att både organisationer och personer bytts ut, t ex upphörde LAN och kommunförbundet helt och Region Gävleborg kom till som ny aktör under projekttiden. Men det har hela tiden funnits en drivande kärna av aktörer och organisationer, Högskolan i Gävle, länsstyrelsen, SAGA förstås och på slutet av projektperioden även Region Gävleborg.

Sitsen för projektägarna i allmänhet och projektkoordinatorerna i synnerhet har varit mycket svår. De måste få med organisationerna på tåget, men har inga påverkansmedel till detta.¹⁰ Det man kunde ha gjort, som jag nämnde ovan, var att inledningsvis inskräpa ansvaret som följer med att delta i ett partnerskap. Men så länge inget händer om man INTE deltar i möten osv, blir man stående med mössan i handen. Det ligger också en svårighet i att den ursprungliga uppgiften för partnerskapet definierades långt tillbaka i tiden, inte av dem som nu sitter i partnerskapet, och med helt andra medel.¹¹ Intressant här är att man sände ut en förfrågan inför fas III om idéer till partnerskapet. Inte ett enda svar kom in. Här kunde man ha dragit slutsatsen att det inte skulle ingå något partnerskap i ansökan, men projektägarna ville gärna ha med den funktionen (IP 6). Ett annat alternativ hade varit att arbeta med aktivt med att betona vinsterna med att jobba jämställt, något som också diskuterades och kom upp som en punkt på slutseminariet om ”gender budgeting”, men det borde givetvis ha kommit tidigare för att ha effekt på partnerskapet.

Något som också naturligtvis spelar en väldigt stor roll överhuvudtaget i förändringsarbetet är att man arbetar mot mycket tunga maktstrukturer när det handlar om jämställdhet. Att motivera med att visa vilka vinster man kan göra är också att gå med på beskrivningen av jämställdhet som något mycket mer lättviktigt än vad det är, vilket i förlängningen kan innebära att aktörerna själva får ansvaret för att det inte fungerar, med argumentet: de var inte tillräckligt motiverande.

Projektkoordinatorerna har försökt lösa problematiken med passiva och rentav frånvarande organisationer i partnerskapet med att dels gå med i ett annat samverkanssammanhang för att nå en central aktör (ALMI), dels sökt upp en del partners och konfronterat dem. På det tredje mötet har man också ”pressat” parterna lite för att få dem mer aktiva, som jag nämnde ovan, men hamnade då på den individuella nivån. Koordinatorerna har alltså sett passiviteten som ett problem och gjort det man kunnat, men brister i organisation och initiering har satt djupa spår i det nuvarande arbetet. Frågan om initieringen är särskilt intressant, eftersom här gjordes ett bra förberedande arbete av styrgruppen. Inför det första partnerskapsmötet planerade de att grupper inom partnerskapet verkligen skulle processa kring en del frågor. De första frågorna gällde partnerskapet som form: vad förväntade man sig? Vad skulle man själv bidra med? Dessa frågor blev i praktiken reducerade till en: vad förväntar du dig av partnerskapet?. Den frågan fick just inga svar i grupperna. Istället fokuserade man i grupperna på mötesformer, allmänna idéer om vad man skulle kunna göra och tips på kontakter och nätverk. Frågan om vad partnerskapet skulle innebära för de deltagande organisationerna förblev därför obesvarad, men återkom på det tredje partnerskapsmötet, då i individform: varför sitter DU med i partnerskapet? Vilket gav upphov till individuella svar av typen: ”för att det är intressanta frågor”, ”för att få personlig utveckling” osv.¹²

¹⁰ Ibid. s. 33

¹¹ Andersson/Svensson mfl s. 8-9; Vedung, Evert, 1998: *Utvärdering i politik och förvaltning*. Stockholm s. 170.

¹² Jfr Andersson, Mats/Svensson, Lennart/Wistus, Sofia/Åberg, Carina 2005: *Om konsten att utveckla partnerskap*. Stockholm, s. 84.

Styrandet av partnerskapet skulle alltså ha tjänat på en betydligt större fasthet och krav, men åter kan man se hur bristen på påverkansmedel och reellt inflytande gör det svårt att fullfölja de goda ambitionerna i början.

Styrning och kommunikation

Ett problem när det gäller styrning och kommunikation i projektet är att det inte framstår som klart när besluten tas, var besluten egentligen kommer ifrån och vem som tagit dem. Besluten har en tendens att "flyta omkring" och förändras upprepade gånger. Det kan visserligen tolkas som flexibilitet, men jag tycker inte det har varit till fördel för projektet.

Styrgruppen var sammansatt av några av företrädarna för de viktigaste aktörerna i partnerskapet samt projektägarna och projektkoordinatorerna. Den verkar främst ha haft funktion av att stötta koordinatorerna och vara bollplank till projektledarna, men gjorde också en stor insats i planerandet av själva partnerskapet, som jag nämnde ovan. Styrgruppens protokoll är fulla av tips och uppslag, idéer om föreläsare och aktiviteter. Det kan i vissa sammanhang uppstå en sorts "tipsandets tyranni" som visserligen är kreativt och välmenande men som kan vara förödande vid styrningen av ett så här komplext projekt om ingen tar tag i idéerna och bestämmer vart de ska ta vägen. Det har inte funnits någon tydlig tågordning eller kommunikationsplan för hur ärenden ska gå mellan koordinatörer, styrgrupp, partnerskap och projektledare. Kommunikationen med koordinatorerna beskrivs som att de varit tillgängliga och lätta att samarbeta med, och att man alltid fått svar, men inte alltid på sin fråga, som en av de intervjuade uttryckte det. I intervjuerna omtalas också hur diskussionerna i projektledargruppen sällan följdes upp eller ledde till ett avgörande avslut utan mycket blev hängande i luften efteråt. Detta fick konsekvenser för genomförandet, vilket jag vill beskriva lite närmare.

Tanken var att *projektledarna* (som ansvarade för 1-4 kommuner vardera) dels skulle undersöka regionens besöksnäring ur ett jämställdhetsperspektiv, vilket var en delaktivitet i projektet: "Jämställd besöksnäring". Det fungerade bra, vilket jag går närmare in på under "delresultat". Men deras huvuduppgift var att kartlägga kommunernas jämställdhetsarbete genom att studera policydokument och intervjua nyckelpersoner i varje kommun, det arbete som kom att gå under namnet genus-swot eller projekt 69. Denna kartläggning skulle sedan ligga som grund för riktade kompetenshöjande åtgärder ute i kommunerna. Exakt hur kartläggningen skulle gå till förblev oklart långt efter det att arbetet egentligen skulle vara avslutat. Först under de sista månaderna av projektet har en sorts checklista, eller frågebatteri kommit till stånd, som snarast fick rollen av just checklista, alltså ett sätt att stämma av vad som gjorts och vad som behöver göras för att få ett någorlunda sammanhängande material för regionen. Följden av den bristande styrningen av projektledarnas arbete var att de som var vana att organisera projekt jobbade på ungefär i de spår de trodde var rätt, medan de med mindre erfarenhet av projektarbete blev hängande i luften under en period. I anteckningarna från projektledarmötena kan man följa den växande frustrationen och också där se tillfällen då projektledarna själva träder in och försöker styra upp verksamheten.

Koordinatorerna var medvetna om att det efterfrågats mer styrning, och upplever i sin tur frustration över att inte ha haft tid att ge den, men det fanns också en tanke om att demokratiska processer går före styrning. De har, i sin tur, upplevt den administrativa bördan av redovisningar till ERUF som mycket betungande. Ett alternativ hade varit att en hade arbetat med ekonomi/administration och den andra med verksamhet, men den uppdelningen var inte önskvärd i det här fallet. Bitvis har de upplevt stora problem i relationen till en av handläggarna på ERUF, vilket var direkt kontraproduktivt för projektet. Eftersom projektet drivs av en liten organisation måste en stor del av tiden läggas på flera små rekvisitioner för att hålla det löpande arbetet igång. En stor fördel här hade varit att ha någon sorts

kreditmöjlighet. Tidsbristen har varit ett problem för koordinatorens arbete gentemot projektledarna, men man kan efterklokt konstatera att det hade lönt sig att gå in med tydliga direktiv tidigt för att kartläggningen skulle ha rullat åt rätt håll. Det är extra viktigt eftersom projektledarna skulle behövt samarbetet mycket mera för att få ett underlag som skulle ha varit användbart på regional nivå. Kommunikationen mellan projektledarna var ojämn och inte så frekvent, vilket upplevdes som en brist av några, men inte alla.

Sammanfattningsvis var projektet alltså närmast ”överorganiserat”, med både partnerskap, styrgrupp, koordinators och projektledare¹³, vilket dels gör kommunikationen till en omfattande uppgift, dels att vissa funktioner blivit förhållandevis passiva. Dessutom rådde bitvis i det längsta en stor oklarhet över vad som egentligen skulle göras, och av vem, eftersom projektbeskrivningen inte var helt igenom operationaliserad och ganska öppen för tolkningar. Funktioner och innehåll har till viss del uppfunnits efterhand, vilket både kan tolkas som flexibilitet och bristande planering/styrning. Ett exempel är att partnerskapet kommit att fungera som ett bollplank till de lokala projektledarna. Vad jag förstått uppkom den uppgiften p g a att parterna inte gjorde så mycket annat. Det är tänkbart att denna funktion, i kombination med en mindre genusinriktad och mindre förankrad inledande föreläsning, ytterligare försvagade incitamenten att delta. Å andra sidan har man genom detta grepp lyckats få till en kanal mellan den lokala och den regionala nivån, vilket i sig är mycket positivt (IP 11). Partnerskapet sågs av koordinatorens både som en del av organiseringen av projektet och som en målgrupp, vilket i sig kan vara problematiskt. I praktiken formade sig detta så att de aktiva medlemmarna i partnerskapet bildade en del av projektet medan de passiva fick rollen som målgrupp. Den ojämna fördelningen av kunskaper om jämställdhet som rådde i partnerskapet låg till grund för detta. Med färre, men mer aktiva parter kunde en sådan delning kanske undvikas, men i det läge som var kunde man arbetat mer intensivt med att skapa en gemensam bas, en gemensam målbild där fokus kunde varit mer på ”hur” än ”varför”.

Huvudresultat

Om vi nu går över till resultaten och effekterna, lyckades projektet med ambitionen att bryta in i befintliga strukturer och öka kvinnors inflytande i dessa? Som resultat betraktat måste svaret bli nej, givet de ”omöjliga” förutsättningar som gavs. Men som långsiktig effekt är det inte uteslutet att man åstadkommit något, i samverkan med andra organisationer som arbetar för jämställdhet i länet givetvis. Den kanske största framgången kan sägas ligga i själva övertagandet av partnerskapet av deras mest aktiva parter. Indirekt kan man också ha haft en inverkan på implementeringen av ett jämställdhetsperspektiv i länet, men här råder delade meningar. Inarbetande av ett jämställdhetsperspektiv i RUP:en har skett på två fronter; dels har länsstyrelsen samordnat en grupp där SAGA ingått som en del, på direkt förfrågan av Region Gävleborg, vilket resulterat i ett samlat remissvar. Dels har SAGA RC lämnat in ett eget remissvar. Projektet har alltså haft en indirekt inverkan på detta arbete, men sett i ett längre perspektiv behöver detta inte vara oviktigt. En av projektledarna säger att arbetet med RUP:en, den regionala utvecklingsplanen, aldrig hade blivit så bra och förankrat ur jämställdhetssynpunkt om det inte funnits ett samförstånd bland de som tidigare varit ensamma i sina respektive organisationer. Hon anser vidare att RUP:en nu är ett efterlängtat verktyg för de lokala RC som förut blivit bortviftade, eftersom det är ett dokument som kommunerna själva skrivit under, till skillnad från regleringsbrev och EU-direktiv:

IP: För det är det som har varit vårt lokala problem i alla år, nämligen att resurscentras uppdrag från näringsdepartementet, att man ger pengar till resurscentra överhuvudtaget, det

¹³ Andersson/Svensson mfl, s. 15.

har ju varit för att vi ska jobba med lokal och regional tillväxt och utveckling ur ett genus/jämställdhetsperspektiv. Det är liksom vårt exakta uppdrag att jobba med och det sättet vi ska göra det på är genom att vi ska integrera oss i befintliga organisationer, strukturer och partnerskap och så har vi stått och knackat på.. Men dom säger bara ”jaha, och?” Fast vi säger att det finns regeringsbrev och det finns en nationell jämställdhetsstrategi och dom säger bara ”jaha och?”. Fast nu har dom själva, eftersom det är dom som sitter i regionförbundet, klubbat igenom det.

/.../

Så jag ser den här strukturella påverkan och om det har någon betydelse då har det i så fall varit värt hela resan med Ruta fem. Fas ett, fas två och fas tre, för då är det så att det tar så här lång tid att nöta sig in och att göra en strategisk påverkan och att bli inskriven i program.

/.../Ja, men hur som helst så kan det ju ha tagit lite extra tid eller så men det är ju så verkligheten ser ut

I: Ja visst, det är ju aldrig konfliktfritt

IP: Är det nu inne i skrivningarna och om det visar sig att dom skrivningarna blir användbara, så att jag med RUPen i näven kan gå och visa för kommunen /.../ då är det värt det och då har det lett till någonting bra och någonting som är oerhört svårt att göra (IP 1).

Den ende mannen som intervjuats anser att jämställdhetsintegreringen har gått bra och att jämställdhetsfrågan kommit med i RUP: en mer och mer (IP 1). Andra röster påtalar att själva remissförfarandet, där projektet var med i en fokusgrupp, inte haft så stor inverkan på skrivelsen och att kartläggningen av kommunerna kom för sent för att hinna integreras i den grundläggande fasen, men det motsäger ju inte att stödet ute i regionen för jämställdhetsfrågor kan ha ökat och att partnerskapet kan ha del i det. Det bör också ställas i relation till att jämställdhetsintegrering på den nationella nivån inte längre har så klara direktiv, man kan säga att den genomgår en backlash efter regeringsskiftet (IP 3).

Det som däremot också kan ha inverkan är det samförstånd om att jämställdhet inte kan negligeras längre: även om det bara är läpparnas bekännelse så är det inte politiskt möjligt längre att strunta i jämställdhetsfrågor, vilket ju också har sin grund i ett långvarigt arbete i hela landet. Hur bräckligt det läget är framgår av vad som hände när finanskrisen slog till, mitt under projektiden. Då blev det tydligt i vissa läger hur jämställdhet väldigt snabbt blir helt borta ur bilden.

IP: /.../ men just den där könsaspekten har försvunnit i det arbetet och jag har funderat lite grann över det där och tänker att det har ju också varit människor som klarar av och hantera dom här jämställdhetsfrågorna som det går att diskutera med och som i normalfallet kan ha en förståelse för jämställdhetsperspektivet men på något sätt när det blir fort och viktigt och frågorna hamnar på en viss nivå, då är det som att det perspektivet blir inte värt någonting (IP 2)

Och det är just den nivån som är allra svårast att nå, den ”skarpa” nivån som är full av manlig metaforik, fortsätter hon, och dit har projektet inte nått:

IP: Ja, men just det här som du refererar till, att det är viktigt och då tappar man genus perspektivet, för det är inte viktigt och då kan man ju göra en koppling till Ruta fem. Men som sagt, så är det en sak att i Rutafem-partnerskapet se jämställdhetsfrågan som viktig, nästa steg är ju att just få det här integrerat i det övriga utvecklingsarbetet. Jag upplever ju inte att

man är där... än och framför allt inte når fram till... Jag ser det som ett regionalt utvecklingsarbete som drivs på en nivå där såna som jag med många flera som ändå är någon slags mottagare av ett jämställdhets perspektiv och har hyfsade mandat att säkerställa ett jämställdhets perspektiv i vissa sammanhang, men från den här nivån då eller vad man ska säga, upp till där det verkligen sätts beslut. Där är det ju ytterligare ett steg /.../. Men skulle Ruta fem varit riktigt lyckat och gjort sig känt på tillräckligt hög nivå så hade kanske någon tänkt hm, vi har ett resurs centra för kvinnor här kanske dom har kompetens på det här området så att vi får med ett jämställdhetsperspektiv, om man hade sett att vi inte täcker hela skalan här (IP 2)

En annan av de jag intervjuat uttrycker det så här, vid frågan om vilket resultat som saknas i projektet:

Ja, att Saga är en självklar partner eller att resurscentra är en självklar partner i dom sammanhang där man diskuterar utveckling och tillväxt i Gävleborg, det är resultatet som... Jag tror inte att dom kommer att uppnå det. (IP 3)

Sammanfattningsvis så kan man säga att projektet inte nått upp till målsättningen att bryta in i befintliga maktstrukturer och därigenom öka kvinnors inflytande i regionala organ, däremot har man varit mer i arbetet att stärka enskilda personer så att ett ökat samförstånd kring vikten av frågan kan ha uppstått, vilket indirekt kan ha gett avtryck i ett så viktigt dokument som det regionala utvecklingsprogrammet, även om flera faktorer och aktörer varit en del av denna viktiga framgång.

Delresultat

Partnerskapet

Det stora resultatet för partnerskapets del är att det övertas av några av parterna från och med hösten. Länsstyrelsen, Högskolan i Gävle, Region Gävleborg, SAGA och AF blir de nya parterna. Det kommer att innebära några förändringar:

- Partnerskapet blir projektoberoende
- Det blir färre parter
- Parterna kommer att få skriva under en överenskommelse om villkoren för att delta.
- Förändringsarbetet kommer att drivas av parterna själva i sina egna organisationer, det blir alltså en mer uttalat jämställdhetsintegrerande funktion, eftersom detta också kommer målgrupperna, medborgarna, till godo som en långsiktig effekt.

Dessa förändringar ser jag som odelat positiva. En programlogik för detta nya partnerskap påbörjades på partnerskapsmötet i Orbaden i maj, se bilaga 1.

Genusswot- det lokala arbetet

Som jag nämnde ovan har arbetet i den här delen av projektet gått ”baklänges”, man är framme vid de gemensamma utgångspunkterna i slutet av projektiden. Att få fram de lokala genusswot:arna, vilket var en idé från en av projektledarna för att få en gemensam referensram, har dragit ut på tiden, vilket har gjort att kartläggningen inte kunnat ligga till underlag till de kompetenshöjande aktiviteterna. Det underlag man fått ihop till dags datum är av heterogen karaktär, men en slutrapport kan förhoppningsvis hitta några linjer med regional och lokal bäring. Frågan om återkoppling av dessa linjer är också helt central: ska aktiviteten ha någon mer långtgående effekt måste resultatet från detta arbete spridas både till

kommunerna, till regionen och helst till medier i länet, vilket påtalades på slutseminariet.¹⁴ Där lyftes också de preliminära resultaten upp, att man samtalat med i huvudsak tjänstemän (51 st) och politiker (20 st av totalt 92) och att följande tendenser kunde urskiljas:

- 1) Det finns ett glapp mellan politiker och tjänstemän i fråga om vilja och terminologi.
- 2) Utbildningsområdet är längst framme i jämställdhetsarbetet.
- 3) Jämställdhet ses alltjämt som kvinnors område.
- 4) Få ljuspunkter i mörkret.
- 5) Söderhamns kommun blev det goda exemplet.¹⁵

Det som också lyftes fram på slutseminariet, och som är en nära nog samstämmig uppfattning i intervjuerna, är att det viktigaste resultatet av kartläggningen har varit att man lyckats väcka en reflektion genom att bara ställa frågor om jämställdhet, en reflektion eller medvetenhet som förhoppningsvis kan få mer långsiktiga effekter. Men man är medveten om de starka strukturer man har att arbeta emot:

Med våra resultat så tror jag, trist nog, att det är så här. Dom kommer att titta på det vi har skrivit och förhoppningsvis kommer dom att tycka och tänka lite om det och sen kommer dom vara jätteintresserade av att se hur dom andra kommunerna i länet, vad dom har fått för dom, så att säga. Sen tror jag inte att det kommer att hända så mycket mer. Det positiva i det tror jag är att dom har fått en positiv bild av oss, att vi har framstått som professionella och pålästa. Att vi kan diskutera med dom, att vi ändå har skapat en bra kontakt med dom. Att vi kommer att kunna nyttja dom på andra sätt för dom vet vem jag är nu. Men fick jag drömma så skulle jag vilja att när dom fattar sina beslut och skriver sina... Eller att dom får sig en tankeställare, att dom tänker och (inser att) dom inte kan säga att jämställdhet genomsyrar allt, för det gör det inte. Och att vilken förvaltning dom än arbetar så finns det olika sätt att använda... Alltså det ser ju olika ut, man måste använda olika strategier

Ja visst, att man får den...

Att man blir medveten helt enkelt.. Att dom kanske känner att "oj vad lite jag kan, jag kanske måste inhämta mer kunskap" (IP 9)

Jämställd besöksnäring

Här var det bara positiva omdömen i intervjuerna, projektledarna tyckte detta var roligt och lätt att arbeta med. Man utgick från en undersökning gjord i Dalarna och använde sig av enkätfrågorna därifrån. Projektledarna kontaktade 10 företag i varje kommun och bad dem svara på enkäten. Därutöver gjorde de två intervjuer i varje kommun, med en politiker med ansvar för besöksnäring, och en tjänsteman. Upplägget var klart från början och arbetet verkar ha löpt smidigt.

Den enda invändning som funnits var att man istället för att skicka enkäten kunde ha åkt runt och ställt frågorna direkt, eftersom uppföljningen med påminnelserna blev tidskrävande. I skrivande stund är rapporten under färdigställande¹⁶, så en sammanställning av enkäterna är vad jag baserar mitt intryck på. Det som är lite anmärkningsvärt där är att bara en fråga explicit tar upp frågan om jämställd besöksnäring och då i en väldigt svävande formulering: "vad är jämställd besöksnäring för dig?" Någon har också mycket riktigt svarat "Ingen aning", men de flesta verkar lägga begreppet på målgruppsnivå: att besöksmålet ska vara tillgängligt för alla, inte hur arbetet fördelas på ett jämställt vis inom näringen. Det har att

¹⁴ Såvitt jag vet har ordentlig återkoppling bara gjorts i Hudiksvall/Nordanstig.

¹⁵ Hämtat från M Mikanders minnesanteckningar från seminariet, s. 6.

¹⁶ Den är nu klar, aug. 09

göra med att man kopierade ett färdigt koncept från Dalarna, men man gjorde där en väldigt avancerad analys, enligt en av projektledarna, och använde index som nu inte kom att användas, så det blir spännande att läsa rapporten och se vad som blir resultatet. Effekten av den blir ju även här beroende på spridning och användning av rapporten.

Kompetenscentrum för mathantverk

Den här delaktiviteten har haft en särställning inom projektet: dess anställda har haft sin anställning på ett lokalt RC och har delvis haft finansiering från annat håll.¹⁷ Länsstyrelsens landsbygdsprogram, inte ERUF, men däremot haft Nutek (nuvarande Tillväxtverket) RC-pengar gemensamt med resten av Ruta 5 fas III. Projektledaren här har inledningsvis deltagit i samma arbete som övriga: kartläggning och jämförd besöksnäring, men kom snabbt att övergå till att enbart arbeta med denna del, tillsammans med en projektassistent (eller närmare bestämt två olika). Denna självständighet har upplevts på ett klivet sätt, dels har det varit skönt att få arbeta efter eget huvud (det är här fråga om en av de mest erfarna projektledarna i sällskapet) men det har också kunnat upplevas isolerat från resten av Ruta 5. En enkel åtgärd här hade varit att sända all projektledarinformation till alla projektledarna, bara för kännedom, för känslan av att vara med i kommunikationen, även om det gällt aktiviteter som inte direkt berört det egna arbetet.

Delaktiviteten/projektet är avslutat och redovisat i en slutrapport. Där beskrivs hur man arbetat deltagarorienterat, genomfört kompetenshöjande aktiviteter, att man lyckats stärka befintliga nätverk och att man kartlagt logistikfrågan, en fråga som varit aktuell och efterfrågad ett antal år nu inom småskalig livsmedelsproduktion. Där redovisas också vad man inte lyckats med, att permanenta kompetenscentrat (med förebild i Eldrimner) att initiera branschvisa nätverk samt att skapa en ”hållbar struktur för samverkan och logistik i länet”.¹⁸ Ett högst konkret resultat av delaktiviteten/projektet är att man kompletterat en karta över småskaliga hantverksmässiga producenter i länet och gjort ett särtryck, med en fördubbling av antalet besöksmål från förlagan i Eldrimners bok ”Smaklust”. Man har samarbetat en hel del med Hushållningssällskapets projekt ”Matresursen”, som involverat både Dalarna och Gävleborg. Delprojektet/aktiviteten verkar alltså ha varit lyckosam, planen för spridning övertygande, men projektet har minst sagt hängt i en tunn tråd till resten av projektet.

Vidgade marknader

Delaktiviteten har bestått av rekognoscering bland länets ansvariga tjänstemän för integration om huruvida det finns nätverk med företagande invandrarkvinnor. Det har dessa inte haft någon kännedom om, vilket är intressant. Dels för att det finns ett nätverk initierat av Lovisa LRC i Hudiksvall/Nordanstig, dels för att det förmodligen finns en myriad av nätverk som förmodligen inte är lokala, ej heller regionala eller ens nationella. Det vore verkligen intressant att få kunskaper om detta område, men delaktiviteten/projektet verkar inte ha fått veta särskilt mycket i frågan. Det resultat man uppnått är ett utbyte med Ryssland, där man inbjöd ett antal företag till Hudiksvall, i samarbete med LRC Lovisa. Studiebesöket blev inställt. Vidare genomfördes en studieresa till Kiev dit ett antal företag och en representant från projektet reste på studiebesök i september 2008. Jämställdhetsaspekten här bestod i att man hade en träff om mäns och kvinnors företagsvillkor i Sverige respektive Ukraina. Även detta delprojekt/delaktivitet verkar ha haft en tunn anknytning till de övriga delarna av Ruta 5 fas III, på så sätt att endast en av koordinatörerna varit involverad i delaktiviteten.

¹⁷ Länsstyrelsens landsbygdsprogram, inte ERUF eftersom de inte får samfinansiera jordbruksfonden, men däremot har de haft Nutek (nuvarande Tillväxtverket) RC-pengar gemensamt med resten av Ruta 5 fas III.

¹⁸ Slutrapport Kompetenscentrum för mathantverk, s. 3.

Kompetenshöjning

Ett av målen med projektet var kompetenshöjande åtgärder, baserat på den kartläggning som då blev försenad. Frågan blev därför uppskjuten gång på gång, och till slut organiserades två seminarier, ett om jämställd samhällsplanering och ett som fick namnet "Rättvis medborgarservice".

Det första seminariet, 8 april 2009, blev ett samarrangemang mellan Boverket, SAGA och Länsstyrelsen på så sätt att deras konferens "Alla har rätt att känna sig trygga" förlades till Gävle istället för till Dalarna, och att RuTa fem presenterades som en programpunkt. Det kom sig av att det riskerade bli en krock mellan Boverkets konferens och den planerade seminariedagen som projektet skulle hålla, och att deltagarunderlaget riskerade bli väl svagt vid två likartade seminarier.

Att ha samhällsplanering som tema är inget som står uttryckligen i projektansökan, men formuleringarna där gav utrymme för en sådan tolkning. Initiativet togs av SAGA gentemot länsstyrelsen i form av ett erbjudande att arbeta med jämställdhet och samhällsplanering gentemot kommunerna, vilket emottogs positivt. Det kom sedan att ingå som en del av genuswot-analysen som varje projektledare arbetade med.

Målgruppen för seminariet var, enligt Boverkets broschyr, kommuner, länsstyrelser, landsting, regionala självstyrelseorgan osv. Av deltagarna var de 20 stycken från länet som kan sägas tillhöra denna målgrupp, av de totalt 45 deltagarna. Resterande var projektmedarbetare, arrangörer och deltagare från Dalarna (eftersom det var ett samarrangemang). Programmet var av mycket hög kvalitet och blev väl genomfört.

Det andra seminariet, "Rättvis medborgarservice – vems ansvar?", 11 maj 2009, var projektets slutseminarium. Av kollegor utanför projektet fick jag höra en del undringar över utformningen av inbjudan, att det inte var helt klart vad det hela egentligen skulle handla om: jämställdhetsarbetet i länet. Inte heller mycket av innehållet kunde härledas till projektets direkta resultat, enbart en kortare redovisning av det preliminära utfallet av genus-swot:arna, vilket jag redogjorde för ovan. Resten av tiden ägnades externa föreläsare, varav den enda mannen i sällskapet fick mer än dubbelt så mycket utrymme i tid som övriga, något som man måste säga var mindre genomtänkt en sån här dag. Till detta seminarium kom 30 personer, varav 13 kan sägas tillhöra den primära målgruppen: kommunerna.

Indikatorer

Indikatorerna är baserade på min bedömning sammanvägt med koordinatorens redovisning. I de fall de inte överensstämmer beror det alltså på den avvägningen.

ERUF: Siffran anger utfall, siffran inom parentes anger planerat utfall.

Kärnindikatorer,

- 1) Nya arbetstillfällen: 0 (3) kvinnor, 0 (2) män
- 2) Nystartade företag: 0 (2) kvinnor
- 3) Nystartade företag m mixat ägande: 1(0)

Åtgärdsspecifika indikatorer:

- 1) Projekt inriktning mot företag och företagande: 1(1)
- 2) Projekt som syftar till utv. av näringsverksamhet baserad på naturmiljöer, kultur och kulturarv: 1(1)
- 3) Antal deltagande företag: Kvinnor 13 (29) Män 2 (13) (nätverksträffar vidgade marknader)

- 4) Antal kvinnor/män som deltar i projektet som helhet: Kvinnor 125 (58) män 26 (52), varav 3 m. utl. bakgrund. Se även diskussion ovan om deltagare i seminarierna. Här är även partnerskapet inkluderat.

Horisontella kriterier:

- 1) Jämställdhet: syftar till att öka (öka)
- 2) Miljö: Övervägande positiv (övervägande positiv inverkan)
- 3) Integration: Övervägande positiv (övervägande positiv inverkan)

TILLVÄXTVERKET RC:

Aktiviteter, seminarier mm:	2 (12) med 75 (80) deltagare ¹⁹ .
Deltagande i partnerskapet	4 (3-5 nya parter bjuds in)
Nätverk	4 (3-4 nya och eller bevarade nätverk) ²⁰
Vidgad marknad för företagare	4 (4-5 företag som vill växa)
Etablering av företag m inv. bak	1 (1)
Regionalt utvecklingsarbete	2 (2-3)
Interregionala projektans.	2 (4/2)
RC uppbyggnad i kommun	0 (1)
Lokalt utvecklingsarbete	10 (6-7) ²¹
Omvärldsbevakning	ca 2 (5-10 partners) ²²
Kurser inom mathantverk	2 (2)
Möten med aktörer för samverkan	3 (2)
Rapport om logistik	rapport (rapport)
Interregional samverkan	2 (2-3)
Genusanalys av besöksnäring	sammanställning (rapport)

Horisontella mål:

- Miljö: Neutralt (neutralt)
Jämställdhet: positiva (positiva)
Integration: Neutrala (neutrala el. positiva)
Folkhälsa: Neutrala (positiva)
Social hållbarhet: positiva (positiva)

Lärande och framtida arbete

Vem har lärt sej något i det här projektet? Först och främst utvärderaren, jag själv, har lärt mej mycket, men det är naturligtvis inte det viktigaste här. Jag tror att koordinatörerna, projektledarna, styrgruppen samt delar av partnerskapet har lärt sej något. Partnerskapet har dragit sin kanske viktigaste lärdom av själva projektets och partnerskapets utveckling: att de måste gå in och ta ansvar genom att ta över ägarskapet, vilket de nuvarande projektägarna är införstådda med och glada över. Det räknar de som ett av projektets viktigaste resultat, "ett kvitto på att arbetet har varit viktigt" och där är jag benägen att hålla med. (IP 8)

På en lokal nivå har projektledarnas arbete ute i kommunerna väckt/aktualiserat jämställdhetsfrågor genom sin kartläggning, vissa företagare har fått anledning att reflektera

¹⁹ Här har jag inte räknat in möten med partnerskap och styrgrupp, utan enbart de två seminarierna.

²⁰ Har stärkt lokala RC, FANS, nätverk i Ovanåker. Nytt nätverk i samband med bildandet av LRC i Gävle.

²¹ Alla kommuner, p g a genus-swoten.

²² Jämställd resurs, främja kv. Företagande. Enligt en "minienkät" uppfattar de intervjuade projektets roll bland jämställdhetsaktörer i länet som drivande (3), drivande/stödande (3), stödande (3). Alternativet passiv fick noll röster. 2 blanka. Här har jag inte räknat in partnerskapet.

över vad jämställdhet kan betyda i besöksnäringen. I ett tredje led kan man hoppas att dessa bådas insikter kommer en större allmänhet till del.

Tyngdpunkten och fokus har legat på den lokala nivån i fas III. Det var i det lokala, kommunala arbetet själva arbetet skulle äga rum, det var här det skulle hända. Att flytta fokus från den regionala nivån till den lokala kan man se som ett sätt att nå ut ur ”projektbubblan” och ett sätt att göra sej synlig på en bredare front än i de tidigare faserna av projektet. Det kan också ses som att man backar från den regionala nivån, alltså en mer defensiv strategi.

Samtidigt, som jag nämnde ovan, har det funnits ett omfattande regionalt nätverk kring de lokala projektledarna. Det är bara att beklaga att deras arbete ändå upplevdes som så svårt och otydligt och att de nästan samstämmigt efterlyste mer organisation och struktur.

Om man ser på jämställdhetsarbetet i länet i stort så finns ju flera aktörer och projekt som pågått parallellt och som kommer att rulla vidare efter Ruta 5 fas III. Det finns och har funnits spänningar mellan Resurscentraidén, som bygger på att värna kvinnors rättigheter, och riktningen mot jämställdhetsintegrering, som ser det som nödvändigt att inkludera båda eller rättare sagt alla könen. Många har sagt att SAGAS roll framöver nog kommer att bli mer av en utförare som agerar på uppdrag av andra, inte en organisation som driver stora projekt. Med tanke på de förutsättningar och mandat man har att arbeta utifrån kan nog det vara en klok idé, om än lite synd. Jag ser framför mej en vision av ett mer ”gapigt” och bråkigt SAGA, som agerar som tankesmedja och opinionsbildare. Men den trista frågan dyker ju genast upp, vem skulle betala för det? Fyramiljonersklubben?

Förslag

Inför kommande arbete skulle jag vilja betona en del lärdomar vi dragit av detta projekt:

- Kommunicera en gemensam målbild, så att den gemensamma frågan hamnar i fokus.
- Mer struktur, mer planering, mindre flexibilitet och föränderlighet.
- Tydlig delegation och ansvarsfördelning; vem gör vad och i vilken ordning?
- Gemenskinliga beslutsvägar och tydliga kommunikationsvägar.
- Utvecklingspartnerskap med tydlig fråga, skriftlig överenskommelse och kontinuerlig uppföljning (t ex i form av arbete med programlogik).
- Ha en plan för spridning och återkoppling av resultaten för hela projektet.

Metoder för att arbeta med kartläggning/genusswot, se t ex JGL eller Jämka Bas.

Ett annat förslag har sin upprinnelse i intervjuerna, att ha mer arbetande *seminarier*, både med konkreta texter och med grundsyn på jämställdhet i fokus.

Ytterligare ett förslag från två av intervjuerna är att hellre satsa på färre heltider än många deltider, för att underlätta för kvinnor att undvika ”deltidsfällan”.

Om man ska vara två koordinatörer kan det vara lämpligt att en ägnar sig åt ekonomi, den andra åt verksamhet, eftersom mycket tid och kraft riskerar att gå åt till koordinering av koordinatörernas information och arbete.

En fråga för alla?

Avslutningsvis skulle jag vilja reflektera lite över sidoordningen av frågan. En av parterna beskriver hur hennes arbete går i cykler och att hon i arbetstoppar tappar bort frågan. Hon försöker att alltid ha den med sig, men det är inte så lätt. En annan aktör i projektet berättar att

hon inte sågs som intressant att samarbeta med när hon höll på med jämställdhet. För att inte bli helt isolerad fick hon välja att ta in andra arbetsuppgifter, med bättre budget och status och vips började telefonen ringa. En man uttrycker arbetet med jämställdheten så här:

IP: Jo men det tror jag faktiskt, jag tror att alla som jobbar här nu och jobbar aktivt i, ska vi kalla det fält... Har den här inställningen att vi har en allt för ensidig arbetsmarknad och vi behöver bredda den. Skapa bättre förutsättningar för kvinnor, öka kvinnors företagande och bryta den könssegregerade arbetsmarknaden som är. Om vi säger vård, fler män till vården och fler kvinnor in i andra yrken och så där. Det tror jag att dom flesta köper och tycker att det är helt rätt. Bara att man måste jobba på alla möjliga plan med det här och ha politiska beslut i botten också.

I: Ja så det finns liksom en annan...

IP: Ja och sen att det går jäkligt sakta.

I: Ja jo och det är en annan sak

IP: Och att det går... Ju mer vi fokuserar på det dess bättre lyckas vi under en period. Och sen kommer det något nytt som nu jobbar jag med det här samordnings uppdraget för (xxx)

/.../

I: Men vad hände med genus frågorna då då?

IP: Ja det är en intressant fråga.. För då är frågan, hur drabbas kvinnor och män då av uppsägningar.. Och då kan man ju säga att som arbetsmarknaden ser ut nu så.. Alla dom som har tillfälliga anställningar eller inte har fast anställningar av olika slag. Det är dom som åker nästan först ut

Och det är ganska många kvinnor som befinner sig i den situationen

Sen kommer dom här som är varslade och då är det ju än så länge mest på tillverknings företag och då är det ju mest män som varslas

Men inte bara, men mest... Så att jag tror att arbetslösheten har nog ökat snabbast för kvinnor just nu men om ett litet tag så löser varsel ut här va, om vi inte kan hitta bra motåtgärder.

Så att alla drabbas ju.

Men kvinnor har ju i allmänhet en svagare ställning på arbetsmarknaden kan man säga

I: Ja det kan man ju lugnt säga. Men jag tänker bara på diskussionerna i den här varselgruppen, är den vad man kan kalla genusmedveten?

Ja det är den men, men kanske inte riktigt på det sättet att nu ska vi på första hand sikta in oss på genus frågan, inte riktigt så va

Med ursäkt för längden på citatet, jag ville här återigen visa hur jämställdhetsfrågan, genom att vara en egen fråga, blir nedprioriterad när det "gäller", när "nya frågor" kommer upp. Den särställning som den fått är också dess vassaste fiende. Det är därför det är av avgörande betydelse att arbeta jämställdhetsintegrerande med hela organisationen, så att det blir en självklar aspekt i allt arbete, i alla frågor.

BILAGA 1
Intervjufrågor
Maria Vallström

EGEN ROLL och deltagande

- Vilken är din roll i projektet? Sedan hur länge? Hur involverad har du varit (hur mycket tid per vecka uppskattningsvis avsätter du till projektet)

- I vilka sammanhang har du deltagit i fråga om
- övergripande aktiviteter (styrgrupp, partnerskap, kommunalt arbete?)
- Aktiviteter inom Vidgade marknader
- Aktiviteter inom mathantverk
- Aktiviteter inom jämställd besöksnäring

ÖVERGRIPANDE

- Vad är det viktigaste resultatet av projektet hittills? Vad har man uppnått? Blev det som ni hade tänkt er? Är det bra eller dåligt: har förändringarna varit till det bättre eller det sämre? (flexibilitet/utebliven aktivitet)

-Var har tyngdpunkten legat? Har det gett önskat resultat?

- Vad ”borde” ha hänt nu? Vad saknas?

- Kommunikation och tillgänglighet, samarbete och samverkan inom projektet, hur har det fungerat? Genomskinlighet i beslutsvägar, uppföljning? Nätverkande? Organisation öht?

PARTNERSKAPET

-Hur har partnerskapet fungerat? I vilka sammanhang har man (om, är också frågan förstås) lyckats påverka den egna organisationen och var har man misslyckats med det? Hur kunde partnerskapet gjorts bättre?

STYRGRUPPEN

Hur har arbetet i styrgruppen fungerat?

PROJEKTLEDARNA

Hur har det lokala arbetet fungerat?

ÖVRIGT

Hur bedömer du projektets inverkan på
Integration

Internationella kontakter

Jämställdhetsarbetet i länet: stödjande, drivande, passiv?

RUP mfl utvecklingsplaner?

SAMMANFATTNINGSVIS

Vilka konkreta/direkta resultat anser du kan härledas ur projektet? Vilka indirekta resultat? Hur tänker du dig fortsättningen på projektet?

Bilaga 2, programlogik

Resurser	Aktivitet	Utför	Resultat	Effekter
Vilka resurser ligger till grund för projektet?	Vilken sorts aktiviteter planeras genomföras i projektet?	Antal aktiviteter som ska genomföras och som har genomförts.	Vilka är de kortsiktiga effekterna av aktiviteterna?	a) Vilka långsiktiga effekter av projektet har förväntas uppnås/har uppnåtts? b) Vilka fördröjda, indirekta och icke avsedda effekter finns av projektet? c) Är måluppfyllelsen en effekt av projektet? d) Har projektet varit effektivt?

Figur 1: Modell över programlogik baserad på Molander och Ehneström

Resurser	Aktivitet	Utför	Resultat	Effekter
Projekt	Utbildningar f. revisorer	1/år	Större kompetens i verksam uppföljn.	Mer jämställdhet i Gävleborg:
Erfarenheter	Skriftlig förbindelse f partnerskapet ”	1/år	Hållbart partnerskap	Bättre könsfördelning på a-marknaden
Arbetstid	Remissarbete” för resp. jst plan och policydok.	2 arbets-seminarier/år	Konkreta jst planer o policydok	Bättre balans i fördeln. av arbetstid kv/män Höja statusen på frågan. Implementering i resp. organisations utbud.

Figur 2: Påbörjad programlogik för partnerskapet, uppdaterad 2009-09-04

Maria Vallström är forskare i etnologi och har distansarbetat från FoU Söderhamn sedan 2001. Hon disputerade 2003 på avhandlingen "Arbetslöshet och arbetsfrihet - moral, makt och motstånd", på etnologiska avdelningen vid Uppsala universitet.

Hon är också verksam som lärare och forskare på historiska institutionen, Uppsala universitet.

Maria Vallström

FoU Söderhamn

Centrum för Flexibelt lärande - CFL

S. Järnvägsgatan 7

826 80 Söderhamn

maria.vallstrom@soderhamn.se

Tel: 0270-766 33

Mob: 070 -622 57 86

"Att jobba med integrering från ett hörn"

Den här utvärderingen handlar om ett regionalt jämställdhetsprojekt i Gävleborg, RuTa 5, fas III, som drevs av SAGA RRC. Det som blir tydligt är hur det fortfarande är svårt att hävda jämställdhet som ett högprioriterat område. Det blir lätt det där långsiktiga arbetet som man gör när man har tid, och som så ofta glöms bort för mera "akuta" arbetsuppgifter.

Ambitionen i den här sista fasen av RuTa 5 var att gå från ord till handling, från gemensamt erkännande av frågan till en implementering av ett jämställdhetsperspektiv i organisationer som på ett eller annat sätt har regional utveckling som sitt ansvarsområde. I egenskap av utanförstående organisation har det dock varit svårt att få tillträde till dessa arenor. Deltagandet i partnerskap med mera har till stor del förblivit personberoende.

I utvärderingen ställs därför frågan om Tillväxtverkets pengar till regionala resurscentra verkligen kan leda till förändring i andra organisationer. Konflikten mellan ett särskilt kvinnoperspektiv och ett genusintegrerande arbetssätt blir uppenbar. Det aktualiserar frågan vad vi egentligen kräver av regionala resurscentrum och vad som vore rimligt att begära.

FoU-Söderhamn

FoU-Söderhamn är ett tvärvetenskapligt forsknings- och utvecklingscentrum med fokus på frågor som rör utvecklingsprocesser. Att ha FoU-verksamhet i Söderhamn, som inte är en högskole- eller universitetsort, är smått unikt. Det har stor betydelse för utvecklingen för företag, organisationer och samhället i regionen. FoU blir en motor för utvecklingen och drivkraft för växande.

Bakom FoU-Söderhamn står CFL-Centrum för flexibelt lärande, Söderhamns kommuns organisation för vuxnas lärande. Grunderna i verksamheten kommer från det forsknings- och utvecklingscentrum, FoU-Centrum Söderhamn, som byggdes upp år 2000 tillsammans med bland andra Arbetslivsinstitutet. Hos FoU-Söderhamn finns doktorander, forskare och bland annat professorer i innovationsteknik och entreprenörskap och det bedrivs ett stort antal regionala, nationella och internationella utvecklingsprojekt.